

วันศุกร์ที่ 25 พฤษภาคม พุทธศักราช 2555 ปีที่ 35 ฉบับที่ 12494 ราคา 10 บาท

แป๊ะเจี๊ยะ : การชอยเท้าอยู่กับที่ของการศึกษาไทย

ปัญหาเงินแป๊ะเจี๊ยะและเงินบริจาคที่ยึดโยงกับการได้ “อภิลิขิต” เข้าเรียนของนักเรียนเป็นอีกหนึ่งปัญหาที่ “พินนากการ” ระบบการศึกษาไทยมายาวนานหลายทศวรรษ

ภาพลักษณ์เงินแป๊ะเจี๊ยะที่พยายามถูกลบล้างให้กลายเป็นเงินบริจาค ก็ไม่น่าจะเป็นผลไม่ว่าจะสามารถลบล้างภาพลักษณ์นั้นได้

เนื่องจากดูไปดูลมา การพยายามแปลงรูปโฉมจากลักษณะได้ได้มาเป็นบนโต๊ะ-ลักษณะที่ล้มมาเป็นทั้งแข็งแรง ลักษณะทำกันแบบจับจิบมาเป็นแบบโปร่งใส จากที่ใครบางคนหรือบางกลุ่มบางพวกได้รับเป็นผลประโยชน์ส่วนตัวก็พยายามทำให้เป็นผลประโยชน์ที่ตกแก่ส่วนรวมคือ แก่สถานศึกษาและแก่นักเรียนมากขึ้น ก็ไม่สามารถเปลี่ยนคุณค่าของเงินแป๊ะเจี๊ยะได้

ผู้เขียนคิดว่าวิธีการบริจาคโดยมีเงื่อนไขได้ยึดโยงกับการ “ฝาก” หรือ “ขอความอนุเคราะห์” ให้นักเรียนได้เข้าเรียน อย่างไรก็ดี ก็ไม่แก้ปัญหาคือ และตรงกันข้ามน่าจะมิมีปัญหาใหม่เกิดขึ้น

ตั้งแต่ปี พ.ศ.2542 เป็นต้นมา ระบบการศึกษาของประเทศเราดีขึ้นตามลำดับ อย่างน้อยที่สุดก็คือการมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นระบบระเบียบมากขึ้น

หากพิจารณาเจตนารมณ์ของมาตรฐานและตัวชี้วัดต่างๆ ของระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากทุกตัวอักษรอย่างพิสดาร จะพบว่าสอดคล้องกับอุดมการณ์การศึกษาและมาตรฐานการศึกษาในระดับ

ชาติอย่างชัดเจน

กลุ่มตัวชี้วัดที่ต้องการประเมินศักยภาพการบริหารและความมีภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องเป็นไปตามหลักการบริหารการศึกษาอย่างพึงประสงค์และหลักธรรมาภิบาล (Good governance) ถูกกำหนดอย่างครอบคลุมและชัดเจน จะเห็นได้ว่าในชั้นแนวทาง (Approach) ได้กำหนดแนวทางอย่างมีความตรง (Validity) ต่อเจตนารมณ์ที่จะยกระดับการศึกษาของชาติเราให้สูงขึ้น แต่หาปัญหาใหญ่ของการประเมินคุณภาพสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อตรวจสอบคุณภาพและความโปร่งใส น่าจะอยู่ที่ตัวผู้ประเมินคุณภาพที่เป็น “มือปิ่นบันจ่างให้ สมศ.” ยังไม่เข้มแข็ง ยังไม่มีขีดความสามารถประเมินคุณภาพที่แท้จริงเที่ยงตรง เข้มขัน และไม่สะทกสะท้านต่อลักษณะที่สังคมไทยเรียกว่า “ลูบหน้าปะจมูก”

ปัญหาเงินแป๊ะเจี๊ยะและเงินบริจาคจึงยังพินนากการระบบการศึกษาของไทย และน่าจะไม่เป็นการมองกันและร้ายเกินไปที่จะกล่าวว่าปัญหานี้จะอยู่เป็นทางคู่ขนานไปกับพฤติกรรมลักษณะ “ผลประโยชน์ต่างตอบแทน” ในรูปแบบอื่นอย่างไม่ว่าจะสิ้นสุดตรงไหน

ที่ว่าน่าจะมีปัญหาใหม่เกิดขึ้นนั้น ก็คือภาพของการ “แบ่งแยก” ในโรงเรียน เราๆ ท่านๆ ที่สนใจเรื่องการศึกษาของประเทศคงน่าจะมีความหวังร่วมกันว่า “ความแบ่งแยก ความไม่เสมอภาค ความรู้สึกไม่เป็นผู้ร่วมชะตากรรมเดียวกัน” แก่

ได้ด้วยการศึกษา (Education) แก่ได้ด้วยการพุ่งเป้าไปที่ลูกหลานของเราที่อยู่ในระบบโรงเรียน จัดระบบโรงเรียน (Schooling system) ให้เป็นสถานการณ์แห่งการเรียนรู้ (Learning situation) ที่มีสมรรถนะสูงให้แก่เด็กนักเรียนของเรา ให้นักเรียนรู้สึกได้ว่าทั้งโรงเรียนนี้ “เราเป็นเพื่อนกัน” “เราเสมอภาคกัน” และ “เราได้รับการบริการทางการศึกษาเท่าเทียมกัน”

ถ้าบรรยากาศในสถานศึกษาเป็นเช่นนี้ ผู้เขียนคิดว่าเรา “เข้าเกียร์ได้ตรงทิศทาง” ปัญหาระดับชาติที่เป็นปัญหาคความแตกแยก ปัญหาที่ประชาชนบางกลุ่มบางฐานะรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ น่าจะแก้ได้เร็ว อาจจะไม่ต้องใช้เวลาถึง 40 ปี 50 ปี หรือมากกว่านั้น เนื่องจากเราใช้ระบบโรงเรียนเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหา และแก้ปัญหาที่ลูกหลานของเรา ซึ่งกำลังเจริญวุฒิภาวะเป็นพลเมืองของประเทศ เราต้องคาดหวังให้เขาเป็นพลเมืองพันธุ์ใหม่ ถ้าเราไม่หวังที่อนุชนแล้วเราจะหวังที่ใคร

ที่กล่าวเช่นนี้เนื่องจากผู้เขียนคิดเห็นว่า ระบบเงินบริจาคเพื่อการศึกษาที่ยึดโยงกับการได้ “อภิลิขิต” เข้าเรียนนั้น นอกจากจะไม่ “ตอบโจทย์” ปัญหาความไม่เสมอภาคอย่างถึงรากถึงโคนแล้ว ยังเป็นการ “ให้ร้าย” แก่ลูกหลานของเราเหมือนเดิม เนื่องจากมีการแยกเกรด แยกห้อง แยกฐานะทางเศรษฐกิจ อาจจะรวมถึงแยกครู แยกอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการเรียนกันอย่างหนาแน่นเกินไป ซึ่งปัจจุบันนี้ก็มีแยกกันอยู่ส่วนหนึ่ง

แล้ว ระหว่างเด็กนักเรียนธรรมดาๆ กับเด็กนักเรียนโครงการพิเศษต่างๆ ซึ่งเป็นกลุ่มนักเรียนที่เรียนดี การแยกนักเรียนของเราในลักษณะนี้ พอมีเหตุผลที่รับฟังได้อยู่ เนื่องจากนักเรียนเหล่านั้นเป็นนักเรียนระดับ “ครีม” ซึ่งเป็นกลุ่มนักเรียนที่ตัวเขาเองและผู้ปกครองยินดีให้โรงเรียนสนับสนุน การเรียนรู้ทางวิชาการเพิ่มเติมเป็นพิเศษนอกเหนือจากนักเรียนทั่วไป ก็นักเรียนกลุ่มนี้แหละที่พอเป็นศักดิ์ศรีของประเทศไทยอยู่ได้บ้างจากการได้เหรียญรางวัลการแข่งขันทักษะทางวิชาการต่างๆ ในระดับโลกที่เราได้รับรู้รับทราบทางสื่อมวลชนกันอยู่

แต่การจะแยกนักเรียนออกมาอีก เป็นกลุ่มนั้นกลุ่มนี้ด้วยเงื่อนไขของ “บุตรหลานของผู้บริจาค” เป็นการทำให้เด็กนักเรียนของเราหลายกลุ่มหลายพวกเกินไปด้วยเหตุผลอันไม่สมควรสร้างความ “แปลกแยก” ในโรงเรียนมากเกินไป

นอกจากจะเป็นการทำร้ายลูกหลานของเราแล้ว ผู้เขียนคิดว่ายังเป็นการสร้างบรรยากาศในโรงเรียนที่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกับการแก้ปัญหาของชาติ

ทั้งเงินแป๊ะเจี๊ยะ และเงินบริจาคเพื่อสนองเงื่อนไขการได้เข้าเรียน จึงเป็นหลักฐานประการสำคัญที่แสดงถึงการชอยเท้าอยู่กับที่ของการศึกษาไทย

ประกาศ ปานเจี๊ยะ

คณะศิลปศาสตร์และศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล